

Сайтът **desebg.com** публикува **част 1** от представителното изследване на НЦИОМ, проведено като част от проект **„Образованието за комунистическия режим и европейските демократични ценности на младите хора в България днес“**

на фондация „Конрад Аденауер“, Център за Европейски изследвания в Брюксел при ЕНП и фондация „Център Хана Аренд“, [представено в четвъртък](#)

Изследването е национално представително, проведено в периода 7 – 19 юни 2013 г. сред 1100 лица на възраст между 15 и 35 години по метода на полустандартизираното face-to-face интервю.

Основни характеристики на изследваната съвкупност

Една трета от интервюираните учат (18% в гимназия, 13 % – в университет, 2% – в колеж или друг тип учебно заведение). 14% от интервюираните на възраст между 15 и 18 години посочват, че не учат. Сред турците 5% посочват, че учат в университет, сред ромите, обхванати от изследването, няма нито един студент.

15% от изследваните са безработни. По-често без работа са младите хора от възрастовата група 19 – 25 години (всеки пети от тях), живеещите в малките градове и селата, респонденти с основно и по-ниско образование, турци и роми. Безработните сред младежите, които не владеят чужд език, са два пъти повече, отколкото сред тези, които владеят чужд език.

В частния сектор работят 46%, в държавния – 11%. Сред заетите в частния сектор мъжете са повече в сравнение с жените, а в държавния сектор, обратно, жените са два пъти повече от мъжете. Най-много заети в частния бизнес има в столицата, а най-малко – в селата. Делът на заетите в държавния сектор е равномерно разпределен по тип населено място.

56% от участвалите в изследването младежи не са семейни. 29% са женени/омъжени, а 13% живеят на семейни начала без брак. Минимални са дяловете на разведените и овдовелите (съответно 2% и 0,3%).

36% от участвалите в изследването имат деца, останалите – не. Деца имат 84% от женените младежи и 58% от живеещите на семейни начала без брак. От имащите деца 61% са с едно дете, 32% – с две деца, а останалите – с три и повече деца.

Две трети от изследваните заявяват, че владеят чужд език/езици, останалите – че не владеят чужд език. 39% от изследваните посочват, че владеят един чужд език, 22% – два чужди езика, а 6% – три и повече чужди езика.

По-често посочват, че не владеят чужд език, младите хора на възраст между 30 и 35 години (42% от тях), жителите на малките градове и селата, както и ромите.

17% от респондентите с висше образование посочват, че не владеят чужд език. Най-често посочваният чужд език (от 52% от участниците) е английският. Следват руски език – 15%, немски език – 12%, турски език – 8%, френски език – 4% и испански език – 3%.

Три четвърти от посочилите английския език твърдят, че го владеят и писмено, и говоримо. При посочилите руски език този дял е 62%, при посочилите немски – 65%. 54% от владеещите турски език посочват, че го владеят само говоримо.

Източници на информация за историята на България и на света през 20-ти век

60% от участвалите в настоящото изследване млади хора твърдят, че за тях основен източник на информация за историята на България през 20-ти век са учебниците по история. Най-често такъв отговор дават ученици (на възраст до 18 години) и живеещи в малките градове на страната. Това е и най-често посочваният отговор на въпроса за информационните източници за историята на България през 20-ти век.

Половината от интервюираните млади хора посочват, че знанията им по съвременна българска история се формирани под влиянието и на документалните филми. Най-често това твърдят високообразовани респонденти и младежи, които живеят в столицата. Те очевидно търсят повече от един информационен източник (зададеният въпрос е множествен, предполага повече от един отговор).

Търсенето на автентична информационна база отличава предпочитанията на високообразованите младежи от останалите. Високообразованите млади българи предпочитат документалните исторически свидетелства пред преразказа на фактите.

Обръщането към Интернет

Висока е популярността сред младите хора и на Интернет като източник на информация за съвременната българска история. Сърфирането в Интернет е подчертано младежки тип информационно търсене, поради което е логично и по теми, свързани историята, интересът към информация да има своя Интернет канал. Интернет търсенето на факти от новата история е присъщо най-вече на младите на възраст между 19 и 25 години, на високообразованите респонденти, на живеещите в столицата и на заетите в държавния сектор.

48% от интервюираните се доверяват на своите учители по история, когато става дума за информация за българската история от 20-ти век. Логично, такъв отговор дават предимно младите хора, които още не са завършили средното си образование.

Написано от Христо Христов
Петък, 20 Септември 2013 04:47

Много силно е влиянието на телевизионните предавания върху формирането на историческата култура на младото българско поколение. Този източник на информация е посочен от 46% от респондентите, като това по-често са хора на възраст между 30 и 35 години, високообразовани респонденти и живеещи в столицата.

Факторът колективна и семейна памет

Фактор за формиране на исторически познания на младото поколение е и колективната и семейната памет на роднините и близките. 44% от респондентите твърдят, че принос към историческите им познания имат и разказите на по-възрастни близки и познати. Най-често посочват, че са научили исторически факти и събития от разкази на близки и познати младежите във възрастовата група от 19 до 25 години, живеещите в столицата млади хора и тези с висше образование.

Историческата тема е предмет на редица произведения на киноизкуството и по тази причина киното се оказва един от допълнителните източници на историческа информация за младите хора днес. Това посочват 37% от участвалите в изследването, като сред тях преобладават столичани и младежи с високо образование.

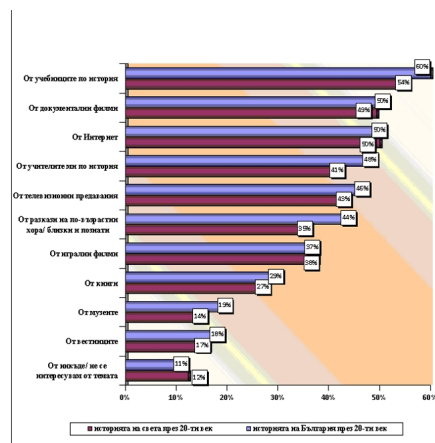
29% от интервюираните български младежи, предимно на възраст между 30 и 35 години и жители на столицата, научават факти и коментари за съвременната българска история от книги.

19% посочват, че историческите им познания са формирани и на основата на видяното в българските музеи. Този отговор се дава по-често от жени, както и от млади хора на възраст между 19 и 25 години, а също и от живеещи в столицата.

Профилът на хората, които ползват един и същ тип информационни източници показва ясно, че образованите млади жители на столицата имат сравнително по-широк информационен хоризонт от своите връстници в малките градове и в селата. Темата за историческите знания очевидно е поставена нееднозначно и в културните и битовите стереотипи на различните населени места. Нееднаква и нееднородна е и обкръжаващата среда, в която живеят младите хора, поради което са несъпоставими и

Написано от Христо Христов
Петък, 20 Септември 2013 04:47

познанията им. Достъпът до културни и исторически ценности също не е само предмет на личен интерес на младите хора.

Историческата култура е плод на множество фактори, част от които са чисто обективни. Това прави задължително целенасоченото сериозно и задълбочено училищно обучение, както и пренасяне на историческата тематика в популярни сред младите хора комуникационни канали – Интернет, филми и медии.

11% от младите българи отговарят, че не се интересуват от историята на страната си от 20-ти век . Това твърдят нискообразовани младежи, жители на селата и представители на етническите малцинства.

Учебниците по история

Докато учебниците по история са първостепенен фактор за формиране на знанията на младите хора за съвременната история, то когато става дума за информираност за световните исторически събития от 20-ти век, регистрираме равностепенно по влияние

Написано от Христо Христов
Петък, 20 Септември 2013 04:47

няколко информационни източника – учебници по история, Интернет и документални филми. Половината младежи посочват приблизително в равна степен влиянието на тези информационни канали върху техните исторически знания за света от 20-ти век.

Най-младите участници в изследването (на възраст до 18 години) най-често се доверяват на учебниците по история (но те и по обективни причини най-често получават исторически знания на този етап от живота си в рамките на учебната програма). Младите на възраст между 19 и 25 години по-често от останалите се доверяват освен на учебниците си и на Интернет информацията. Хората между 26 и 30 години ползват като основни информационни канали Интернет, а документалните филми са предпочитан източник на информация за хората на възраст над 30 години. Високообразованите респонденти най-често посочват като основен източник на информация Интернет и документалните филми, а хората с ниско образование – учебниците по история.

Разказите на близки и познати по-често се оказват информационен източник за младите, когато става дума за българската история на 20-ти век и по-рядко, когато става дума за световната история. Игралните филми, обаче, са по-значим източник на информация за младите хора, когато става дума за световни събития от 20-ти век, в сравнение със събитията от съвременната българска история.

12% от младежите посочват, че не се интересуват от историята на света през 20-ти век и не търсят информация по темата. Това твърдят нискообразовани младежи, живеещи в селата и представители на етническите малцинства.

СЛЕДВА